

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA

Warszawa, dnia 26 kwietnia 2023 r.

Druk nr 949 S

SPRAWOZDANIE

KOMISJI RODZINY, POLITYKI SENIORALNEJ I SPOŁECZNEJ

oraz

KOMISJI USTAWODAWCZEJ

**o projekcie ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych (druk nr 949)**

Marszałek Senatu w dniu 4 kwietnia 2023 r. skierował do Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej oraz Komisji Ustawodawczej projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w celu rozpatrzenia go w pierwszym czytaniu.

Komisje na wspólnym posiedzeniu w dniu 26 kwietnia 2023 r. rozpatrzyły w pierwszym czytaniu przedstawiony przez wnioskodawców projekt ustawy i wnoszą o przyjęcie bez poprawek załączonego projektu ustawy oraz projektu uchwały w sprawie wniesienia do Sejmu tego projektu ustawy.

Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
(-) Krzysztof Kwiatkowski

Zastępca Przewodniczącego Komisji
Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej
(-) Magdalena Kochan

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach
i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Jednocześnie upoważnia panią senator Ewę Matecką do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504, 1504 i 2461) po art. 194j dodaje się art. 194k w brzmieniu:

„Art. 194k. Kwotę wyrównania, o której mowa w art. 194j ust. 5 zdanie drugie, wypłaca się wraz z odsetkami za okres od dnia, o którym mowa w art. 194j ust. 4, do dnia wypłacenia wyrównania.”.

Art. 2. Odsetki, o których mowa w art. 194k ustawy zmienianej w art. 1, ustalone zgodnie z art. 85 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1009, z późn. zm.¹⁾), wypłaca się z urzędu w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 1079, 1115, 1265, 1933, 2185, 2476 i 2707.

UZASADNIENIE

1. Projekt ustawy przewiduje wypłatę odsetek urodzonym w 1953 r. ubezpieczonym (emerytom), którym na podstawie art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS pomniejszono podstawę obliczenia emerytury, za okres, w którym – z powodu błędnej, niezgodnej z Konstytucją regulacji – nie mogli oni korzystać z części swojej emerytury. Projekt ustawy jest pokłosiem petycji, która wpłynęła do Senatu w 2022 r. (P10-12/22).

2. Ustawa z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw wprowadziła do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przepis (art. 25 ust. 1b) przewidujący, że jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 ustawy lub art. 88 Karty Nauczyciela (czyli tzw. wcześniejszą emeryturę), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 (czyli tzw. emerytury powszechnej) pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych tzw. wcześniejszych emerytur. Nie wprowadzono jednak wówczas regulacji przejściowej, która wyłączałaby stosowanie tego przepisu w odniesieniu do osób, które rozpoczęły pobieranie „emerytur wcześniejszych” na podstawie wymienionych przepisów jeszcze przed ogłoszeniem tej niekorzystnej regulacji (art. 25 ust. 1b) w Dzienniku Ustaw. W konsekwencji podstawę obliczenia emerytury pomniejszono osobom, które przechodząc na wcześniejszą emeryturę nie mogli wiedzieć, że kwoty wcześniejszych emerytur pomniejszą podstawę obliczenia przyszłej emerytury powszechnej (uzyskiwanej po osiągnięciu wieku emerytalnego). W efekcie kwoty emerytury powszechnej tych osób były niższe, niż przewidywały to przepisy prawa w chwili gdy pobierały emeryturę wcześniejszą. W takiej sytuacji znalazły się głównie kobiety z 1953 r. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 2019 r. (P 20/16) stwierdził niezgodność przepisu art. 25 ust. 1b w odniesieniu do urodzonych w 1953 r. kobiet.

Ustawą z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznano wyrównanie ubezpieczonym urodzonym w 1953 r., którym niezgodnie z Konstytucją zaniżono w powyższy sposób emerytury.

3. Projekt zmierza do wypłacenia tym osobom także odsetek za okres, w którym nie mogły korzystać z całości należnej im emerytury.

4. Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

5. Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi są zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Wyniki konsultacji przedstawiono w Ocenie Skutków Regulacji.

Tytuł projektu: <i>ustawa o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych</i>	Data sporządzenia: 26 kwietnia 2023 r.
Przedstawiciel wnioskodawcy: senator Ewa Matecka	Źródło: petycja
Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Marek Jarentowski, ekspert ds. legislacji, tel. 22 694 93 38 <u>w zakresie OSR:</u> Marian Fałek, główny ekspert, tel. 22 694 93 64	Nr druku: 949, 949 S

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Ustawa z dnia 11 maja 2012 r. *o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw* wprowadziła do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przepis (art. 25 ust. 1b) przewidujący, że jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, art. 46, art. 50, art. 50a, art. 50e, art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lub na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela (a więc tzw. wcześniejszą emeryturę), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (czyli tzw. emerytury powszechnej), pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych wcześniejszych emerytur. Nie wprowadzono wówczas regulacji przejściowej, która wyłączyłaby stosowanie tego przepisu w odniesieniu do osób, które rozpoczęły pobieranie wcześniejszych emerytur jeszcze przed ogłoszeniem tej niekorzystnej dla nich regulacji w Dzienniku Ustaw. W konsekwencji opisywana zmiana objęła osoby, które przechodząc na wcześniejszą emeryturę w istocie nie mogli wiedzieć, że kwoty wcześniejszych emerytur pomniejszą podstawę obliczenia przyszłej emerytury powszechnej. Ostatecznie zatem kwoty emerytury powszechnej przyznawanej tym osobom okazały się niższe niż kwoty obliczone z uwzględnieniem przepisów prawa obowiązujących w chwili, gdy decydowały się na wcześniejszą emeryturę.

Usuując skutki tego niezgodnego z Konstytucją stanu rzeczy, ustawą z dnia 19 czerwca 2020 r. *o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* ustawodawca przyznał uprawnionym emerytom wyrównanie, jednakże sumy pieniężne wypłacone z tego tytułu nie obejmowały odsetek za okres, w którym nie mogli korzystać z całości należnej im emerytury.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

Rekomenduje się projekt *ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych*, który zakłada, że ubezpieczonym urodzonym w 1953 r., którym na podstawie ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. *o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* przyznano wyrównanie, zostaną wypłacone także odsetki za okres, w którym nie mogli korzystać z całości należnej im emerytury.

Projekt jest odpowiedzią na petycję, która wpłynęła do Senatu w 2022 r. (P10-12/22). Efektem projektowanej ustawy będzie wypłacenie odsetek za okres, w którym ubezpieczeni (emeryci) nie mogli korzystać z całości należnej im emerytury, jako formy odszkodowania za zwłokę w spełnieniu świadczenia pieniężnego.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Ze względu na specyfikę problemu nie zachodzi konieczność przeglądu rozwiązań w innych krajach UE.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
ubezpieczeni (emeryci) , którym na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. <i>o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych</i> wypłacono wyrównanie	ok. 44 tys. osób	ZUS ¹	prawo do odsetek za okres, w którym nie mogli korzystać z całości należnej im emerytury
ZUS			obowiązek naliczenia i wypłaty odsetek

¹ ZUS konsultacje projektu *ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych*, pismo znak: 992600/035/11/2019 z dnia 19 czerwca 2019 r., IX kadencja Senatu.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w dniu 6 kwietnia 2023 r. został przesłany do zaopiniowania: Ministrowi Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej; Ministrowi Finansów; Sądowi Najwyższemu; Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu; Krajowej Radzie Sądownictwa; Rzecznikowi Praw Obywatelskich; Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych; Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego; Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej; Rzecznikowi Ubezpieczonych; Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”; Forum Związków Zawodowych; Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych; Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów; Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”; Stowarzyszeniu Sędziów THEMIS; Stowarzyszeniu Prokuratorów „Lex super omnia”; Krajowej Radzie Radców Prawnych; Naczelnej Radzie Adwokackiej; Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Termin nadsyłania opinii ustalono do dnia 24 kwietnia 2023 r.

Minister Finansów poinformował, że właściwe do zajęcia stanowiska w przedmiotowej sprawie jest Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

NSZZ „Solidarność” **pozytywnie** ocenił projekt ustawy. Podkreślono, że ustawę wykonującą orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. można uznać za niedoskonałą i uchwaloną w takim brzmieniu, aby jej skutki finansowe dla budżetu państwa były jak najmniejsze. Równocześnie ustawa ta wywoływała wątpliwości co do pełnej realizacji wartości, które Trybunał Konstytucyjny miał na względzie wydając swoje rozstrzygnięcie.

Naczelny Sąd Administracyjny, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Finansowy, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego **nie zgłosili uwag.**

Krajowa Rada Sądownictwa (KRS) nie zajęła stanowiska w przedmiocie projektu, gdyż nie dotyczy on zakresu spraw podlegających opiniowaniu przez KRS.

Do projektu ustawy w ramach konsultacji społecznych obywatele przesłali 17 opinii, w których wyrażono poparcie dla inicjatywy. Ponadto w opiniach tych zwrócono uwagę na to, że analogiczny problem dotyczy również innych roczników, a nie tylko emerytów urodzonych w 1953 r. Zgłoszono również postulat, by należne odsetki obejmowały okres do dnia ich wypłaty i aby naliczona kwota uwzględniała utratę wartości pieniądza w okresie od wypłacenia wyrównania do dnia wypłacenia odsetek. Wskazano też, że zasady wyliczeń powinny uwzględniać zwaloryzowanie kwot składek emerytalnych i kapitału początkowego oraz uwzględniać wskaźnik długości życia adekwatny do obecnego wieku osób uprawnionych do świadczeń.

Na wspólnym posiedzeniu w dniu 26 kwietnia 2023 r. Komisja Ustawodawcza oraz Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej rozpatrzyły projekt i przyjęły go bez poprawek.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2023 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	2024 rok	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	168	0	0	0	0	0	0	0	0	0	168
Saldo ogółem	0	-168	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-168

Źródła finansowania	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Projektowana ustawa będzie oddziaływała na sektor finansów publicznych (budżet państwa), gdyż jej realizacja, która przypadnie na 2024 r., będzie związana z koniecznością wypłaty przez ZUS z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych kwoty wynoszącej ok. 168 mln zł.</p> <p>Szacunek kwoty odsetek sporządzono na podstawie danych przekazanych przez ZUS w trakcie prac nad projektem ustawy mającej na celu rozwiązanie problemu osób urodzonych w 1953 r. (druki senackie nr 12, 12 S), tj. z uwzględnieniem szacowanej wysokości wyrównania, jak również z uwzględnieniem wysokości odsetek ustawowych. Rachunek skutków zostanie zaktualizowany w przypadku uzyskania danych o wysokości kwoty rzeczywiście wypłaconego wyrównania.</p>

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	2024 roku	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2023 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	168	0	0	0	0	47
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	<u>Brak wpływu</u> na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, funkcjonowanie przedsiębiorców, w tym sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	<u>Brak wpływu</u> na sektor gospodarstw domowych.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Projektowana ustawa będzie w <u>pozytywny</u> sposób oddziaływała na osoby (emerytów), którym na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wypłacono wyrównanie, ponieważ dodatkowo będą im przysługiwały także odsetki za okres, w którym nie mogli korzystać z całości należnej im emerytury.						

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.

Brak wpływu.

9. Wpływ na rynek pracy.

Brak skutków.

10. Wpływ na pozostałe obszary.

☐ środowisko naturalne	☐ demografia	☐ informatyzacja
☐ sytuacja i rozwój regionalny	☐ mienie państwowe	☐ zdrowie
☐ inne:		

Brak wpływu.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.

Przepisy projektowanej ustawy wejdą w życie 1 stycznia 2024 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie zachodzi konieczność ewaluacji projektowanej ustawy.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).

Brak